

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE
na roky 2021 - 2030
Ľubietová**

Rok 2021

PROGRAM ROZVOJA OBCE ĽUBIETOVÁ

Zadávatel': Obec Ľubietová

Spracovateľ : Obec Ľubietová

Spolupráca: občania, zástupcovia podnikateľov a miestnych iniciatív a iní

OBSAH ANALYTICKÁ ČASŤ		
1.	Úvod	3
1.1	PHSR obce	3
1.2	Ciele a procesy programovania	4
1.3	Úvodná charakteristika riešeného územia	6
1.4	Širšie územné väzby	6
2.	Popis súčasnej situácie	
2.1	Prírodné pomery	8
2.1.1	Geologické pomery	8
2.1.2	Geomorfologické pomery	9
2.1.3	Klimatické pomery	9
2.1.4	Hydrologické pomery	9
2.1.5	Pôdne pomery	9
2.1.6	Rastlinstvo a živočíšstvo	9
2.1.7	Chránené územia	10
2.2	Súčasná krajinná štruktúra	11
2.3	Urbanistický vývoj sídla	11
2.4	Kultúrno – historický potenciál	12
2.5	Demografická situácia	14
2.6	Technická infraštruktúra	14
2.7	Sociálna infraštruktúra	16
2.8	Hospodárska základňa	16
2.9	Rekreácia a cestovný ruch	17
2.10	Trh práce	18
2.11	Ľudský potenciál	19
3.	SWOT analýzy	
3.1.	Vnútorne	20
3.2.	Vonkajšie	22
4.	Súhrnné SWOT analýzy	24
STRATEGICKÁ ČASŤ		
1.	Strategický cieľ	26
2.	Špecifický cieľ č. 1, opatrenia a aktivity	26
3.	Špecifický cieľ č. 2, opatrenia a aktivity	29
4.	Špecifický cieľ č. 3, opatrenia a aktivity	31
AKČNÉ PLÁNOVANIE		
6.	Akčný plán	34

ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Úvod

1.1 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len PHSR) je rozvojový dokument, ktorý sa spracováva na regionálnej aj miestnej úrovni v súlade so **zákonom č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja**. Program rozvoja obce je vypracovaný podľa metodiky SAŽP spracovanej v rámci Programu obnovy dediny „Programovanie trvaloudržateľného rozvoja vidieckych mikroregiónov“ ako spracovať strategický dokument programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja združenia vidieckych obcí (autor: SAŽP – Ing.arch. Iveta Kavčáková a kol.).

Vypracovaním Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sa dosiahne zavedenie procesu strategického plánovania do života obce a zlepšenie zručností a schopností rozvojových aktivít, zvýši sa jej konkurencieschopnosť pri uchádzaní sa o podporu zo štrukturálnych fondov EÚ, obzvlášť v rámci operačných programov zameraných na budovanie miestnej infraštruktúry.

PHSR sa spracováva s vnútornými aj vonkajšími rozvojovými aktérmi, ktorí sa môžu rovnocenne zapojiť do programovacieho procesu a priamo počas tvorby dokumentu definujú problémy a predpoklady rozvoja tak, že výsledkom je spoločná dohoda a spokojnosť.

Výsledkom tohto má byť kvalitný a uskutočniteľný dokument, ktorý má za sebou mobilizáciu vnútorných zdrojov, hmotných, finančných ale hlavne ľudských, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou implementácie rozvojovej stratégie PHSR.

PHSR sa spracováva v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou a existujúcimi rozvojovými dokumentmi v zmysle platnej legislatívy. Ako východiská pre definovanie jednotlivých častí PHSR boli aj:

1. **Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, MVRR SR, apríl 2004**
2. **Príručka pre mikroregióny a obce na prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ENTERPLAN v spolupráci s VOKA, ARVI a BBSK)**
3. **Koncepcia územného rozvoja Slovenska**
4. **Územný plán VÚC Banskobystrického kraja**
5. **PHSKR Banskobystrického kraja**
6. **Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Banská Bystrica**
7. **ÚPD obce (aktuálne dokumentácie)**

1.2 Ciele a procesy programovania

Obec Ľubietová pristúpila k riešeniu PHSR obce, lebo pôvodný materiál, ktorý bol urobený prostredníctvom spoločného dokumentu pre spoločné územie mikroregiónu RENTaR spolu s 8 obcami (Brusno, Lučatín, Medzibrod, Moštenica, Pohronský Bukovec, Povrazník, Strelníky), skončil platnosť. Analytická časť je spracovaná za obec Ľubietová. Spoločná je stratégia rozvoja celého územia s ohľadom na komplexnosť a optimalizáciu rozvoja regiónu tak, aby bola garantovaná koordinácia aktivít obcí s ohľadom na ich funkcie v rozvoji regiónu. Krátkodobé plánovanie rozvoja obce (Akčný a finančný plán) je identifikované na jednotlivú obec samostatne. Spoločná stratégia predurčuje v území zabránenie konkurencie a dáva predpoklady pre dobrú spoluprácu jednotlivých obcí. Stratégia rozvoja obce Ľubietová je v súlade s mikroregionálnymi zámermi, čo garantuje komplexnosť a koordináciu rozvoja územia, lepšie využitie a doplnkovosť existujúcich zdrojov bez rizika duplicity, neefektívnosti a konkurenčnosti medzi susednými obcami.

Programovanie prebiehalo na troch úrovniach.

1. **Zvnútra** – Plánovanie s verejnosťou v obci

Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou

(zástupcovia partnerských a záujmových skupín v obci)

Programovanie s podnikateľskou sférou

2. **Zvonku** - Pohľad a hodnotenie odborníka na riešené územie, hlavne odborných organizácií, ktoré riešia krajinu, ekológiu, architektúru, dopravu, a iné, z hľadiska existujúcich a potenciálnych zdrojov (prírodné, fyzické, duchovné, ľudské, a iné)

3. **Dohoda** - Výsledkom programovacieho procesu je dohoda záujmových strán na spoločnej vízii a stratégii rozvoja.

Plánovanie s občanmi

Boli oslovené aktívne skupiny občanov, ktoré prejavili záujem zapojiť sa do procesu programovania, plánovania a rozhodovania o tom, čo sa v ich obci deje a bude diať v blízkej a ďalekej budúcnosti. Účasť bola dobrovoľná a proces transparentný.

Na I. stretnutí občania prišli a hovorili o tom, čo je v obci slabou stránkou a čo navrhujú zmeniť, zrušiť a riešiť ale aj o tom, čo je silnou stránkou a čo navrhujú ponechať, obnoviť a rozvíjať. Súčasne sa zaoberali zamyslením sa nad tým, v čom vidia nové možnosti rozvoja a v čom možné riziká. Takejto analýze problémov hovoríme aj **SWOT analýza** s verejnosťou. Stretnutie začalo želaniami občanov na otázku: „*Aká by mala byť naša obec o 10-15 rokov?*“. Želanie sa stalo dlhodobou víziou.

Na II. stretnutí už prišli občania plánovať. Hovorili o tom, ČO a KDE bude to, čo chceme v obci riešiť v budúcnosti preto, aby naplnili víziu, ktorú si postavili na I. stretnutí. **Plánovali na tzv. naivných mapách**, ktoré sa stali plánom ich dediny v budúcnosti. Preto, aby sa odstránila bariéra nedostatku peňazí občania prerozdeľovali fiktívny balík peňazí, ktorý rozdeľovali na rozvojové aktivity podľa ich uváženia.

Výsledkom práce s verejnosťou na úrovni obcí boli priority rozvoja podľa rozvoja oblastí ako: ľudia, cestovný ruch, malé a stredné podnikanie, technická vybavenosť, sociálna starostlivosť, ŽP a iné.

Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou

Z plánovania boli na základe dobrovoľnosti a ochoty spolupracovať vytvorené skupiny tzv. **aktívna verejnosť**, ktoré sa stali súčasťou jednej veľkej tzv. **akčnej plánovacej skupiny**, ktorá rovnako ako občania v obci postavila **víziu**, zaoberala sa **SWOT analýzou** obce, **plánovala a hodnotila priority jej rozvoja**. Išlo o typický „**pohľad zvnútra**“.

Akčnú skupinu tvorili aktívni občania, predstavitelia obce, záujmových skupín, podnikateľov, štátnej správy a odborníkov, ktorých záujmy tvoria základ pre budúci rozvoj. Súbežne s prácou s verejnosťou odborníci spracovali **Audit územia a zdrojov**, ktorý je zas akýmsi „**pohľadom zvonku**“. Ten hodnotí územie a existujúce zdroje (okrem územia sú to ľudia, príroda, stavby, história, a pod.)

Akčná skupina porovnávala obidva pohľady, výsledkom čoho vznikla jasná a presvedčivá **spoločná rozvojová stratégia**, teda odpoveď na otázku „**Čo chceme v rozvoji obce dosiahnuť a akým spôsobom**“ za obdobie 10-15 rokov a čo povedie všetkých k jej oživeniu a posilneniu a čo zaručí jej trvaloudržateľný rozvoj.

1.3 Úvodná charakteristika riešeného územia

Región: okres Banská Bystrica
Nadmorská výška: 477 m n.m. námestie

Rozloha: 6 104 ha (61,04 km²)
 Počet obyvateľov: 1 245 (2020)
 Prvá písomná zmienka: 1379
 Štatistická územná jednotka: 508749
 Adresa obecného úradu: Nám. V. Dunajského 1/1, 976 55 Ľubietová

Ľubietová sa rozkladá na rozhraní Slovenského rudohoria a stredohoria v rozšírenom údolí potoka Hutná. Má krásnu polohu pod severovýchodným výbežkom Poľany – Ľubietovským Veprom – Hrbom, ktorého križovatka súradníc 19° 33' východnej zemepisnej dĺžky a 48° 40' severnej zemepisnej šírky je stredom Slovenska. Obec leží v nadmorskej výške 477 m.. Reliéf územia je výsledkom tektonickej činnosti, vulkanizmu, erózie a sedimentácie. V minulosti bola obec Ľubietová jedným zo siedmych banských miest. V 19. storočí sa obec nazývala po maďarsky Libetbanya.

Základná charakteristika obce Ľubietová Obec	id. číslo	okres	rozloha k.ú. (ha)	najnižšia nadm. výška	najvyššia nadm. výška	počet obyvateľov
Ľubietová	508749	601	6 104	410	1277	1245

1.4 Širšie územné väzby

Z územného hľadiska chotár obce Ľubietová patrí do regiónu Horehronia. Obec sa nachádza 20 km od **Banskej Bystrice**, smerom na **Brezno** po pravej strane. Dopravne je obec napojená štátnou cestou na cestu I. triedy spájajúcu Banskú Bystricu s Breznom. Najväčší podiel z celkovej výmery katastrálneho územia tvoria lesy a poľnohospodárska pôda.

Mikroregión RENTAR je záujmové združenie obcí Brusno, Hiadel', Lučatín, **Ľubietová**, Medzibrod, Moštenica, Povrazník, Pohronský Bukovec a Strelníky. Susedí s dvomi okresmi. Na severe susedí s okresom Ružomberok a na východe s okresom Brezno. Údolnou nivou rieky Hron prechádza štátna cesta I. triedy I/66 spájajúca okresné mestá Banskú Bystricu a Brezno a železničná trať Banská Bystrica – Červená Skala – Margecany, prepájajúca ŽSR s európskou železničnou sieťou. Združenie je neziskovou organizáciou, ktorá svoje prostriedky používa na rozvoj obcí mikroregiónu. Mikroregión RENTAR sa nachádza v severnej časti Banskobystrického kraja v severovýchodnom cípe Banskobystrického okresu. Severná a východná hranica mikroregiónu je totožná s hranicou okresu, západnú a južnú hranicu tvoria katastrálne hranice obcí nachádzajúcich sa v západnej a južnej časti mikroregiónu. Mikroregión sa rozprestiera na území 6-tich geomorfologických celkov. Stredom sa tiahne Horehronské podolie a Zvolenská kotlina. Smerom na sever sa rozprestierajú Nízke Tatry a Starohorské vrchy. Južnú časť zaberajú Veporské vrchy, Zvolenská kotlina a Poľana.

Okresné mestá Banská Bystrica a Brezno plnia pre mikroregión funkciu sídiel s vyššou občianskou vybavenosťou a čiastočne aj funkciu centier dopravy a zamestnanosti.

Rozvoj mikroregiónu je podmienený priestorovo aj funkčne vyváženým rozvojom všetkých obcí nachádzajúcich sa v tomto priestore vrátane obce Ľubietová.

Na riešené územie je spracovaných viacero dokumentácií, ktoré sa zaoberajú jeho trvalo udržateľným rozvojom:

Koncepcia územného rozvoja Slovenska ako územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu rieši nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, životné prostredie, nadradené systémy sociálnej a technickej infraštruktúry. Územím MR prechádza horehronská rozvojová os druhého stupňa.

ÚPN VÚC Banskobystrického kraja schváleného vládou SR uznesením č.394 z 9.6.1998 a jeho zmeny a doplnky riešia rozvoj územia podrobnejšie. V tomto dokumente sú zakotvené hlavne:

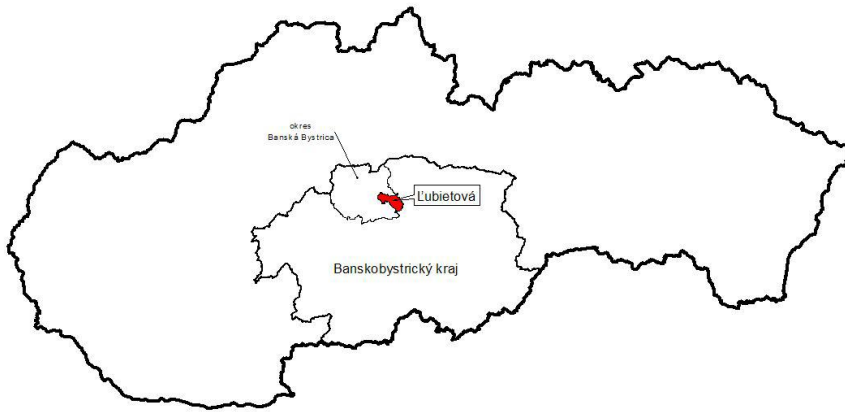
- rekonštrukcia cesty č. I/66 v úseku Slovenská Ľupča – Brezno (kategória S 22,5/80,100; úsekovo R 22,5/80,100)
 - návrh trasy E 77 Banská Bystrica – Slovenská Ľupča – Korytnica so zatunelovaním trasy pri obciach Moštenica a Hiadeľ
 - elektrifikácia celoštátnej žel. trate Banská Bystrica – Červená Skala – Margecany
 - predĺženie pohronského SKV s napojením sídiel po trase
 - realizácia samostatných miestnych kanalizačných systémov v sídlach: Lučatín, Medzibrod
 - prenosovú sústavu 220 kV prechádzajúca severnou časťou územia s dvojitým napojením 220/110/22 kV transformovne Medzibrod nahradiť novým dvojitým kV vedením v trase jestvujúceho 220 kV vedenia
 - vybudovanie 400 kV rozvodne v Medzibrode
 - vybudovať sieť digitálnych ústrední na všetkých úrovniach
- ÚPN-VÚC Nízke Tatry, ktorý rieši zložité problematiky územnotechnických a socioekonomických väzieb vo vzťahu k ekologickým podmienkam, zachovanie prírodného prostredia a jeho ochrana vo vzťahu k rozvoju rekreácie a cestovného ruchu v záujmovom území Národného parku Nízke Tatry. Limitujúce faktory rozvoja sa týkajú hlavne obcí Brusno, Hiadeľ, Medzibrod a Pohronský Bukovec.
 - Regionálny systém ekologickej stability okresu Banská Bystrica hodnotí ekologickú stabilitu územia a navrhujú ekostabilizačné prvky a systém hospodárenia na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde s cieľom zlepšenia súčasného stavu.

- **Územný plán obce Ľubietová bol schválený v roku 2003.**

Okres Banská Bystrica a mikroregión RENTaR

Slovensko a Banskobystrický kraj

2. POPIS SÚČASNEJ SITUÁCIE

2.1 Prírodné pomery (v širších súvislostiach)

Ľubietová sa rozkladá na rozhraní Slovenského rudohoria a stredohoria v rozšírenom údolí potoka Hutná. Má krásnu polohu pod severovýchodným výbežkom Poľany – Ľubietovským Veprom – Hrbom, ktorého križovatka súradníc $19^{\circ}33'$ východnej zemepisnej dĺžky a $48^{\circ}40'$ severnej zemepisnej šírky je stredom Slovenska. Obec leží v nadmorskej výške 477 m.. Reliéf územia je výsledkom tektonickej činnosti, vulkanizmu, erózie a sedimentácie. Nad obcou je aj kopec **Vysoká**, ktorá je **vulkanického** pôvodu. Ďalšou zaujímavosťou je Hrb (1255m), ktorý je považovaný za geografický stred Slovenska, a z ktorého je za priaznivého počasia nádherný výhľad na Slovenské Rudohorie. Obec je aj známou hubárskou oblasťou.

2.1.1. Geologické pomery

Geologický substrát riešeného územia je veľmi pestrý. Údolie Hrona vyplňajú piesčité štrky. Severná časť územia je tvorená pestrou mozaikou karbonátových sedimentov (vápencov a dolomitov) s lokálnym výskytom krasových javov. Miešajú sa tieto s vysokometamorfovanými bridlicami (svory, ruly, magmatity) so štrkovito-piesčitými sedimentami a hlbinnými magmatitami na severnom vrchole v Nízkyh Tatrách. Južná časť má podobnú mozaiku karbonátových aj metamorfovaných hornín doplnených vulkanickými sedimentami – tufitmi a pyroklastickými magmatitmi – tufmi na južnom cípe územia.

Z Ľubietovej je najznámejšia mineralogická **oblasť Podlipa**, odkiaľ pochádzajú unikátne nálezy **minerálu libethenit**, ktorý bol prvýkrát opísaný v Ľubietovej, a podľa ktorej dostal aj názov. Na Podlipe sa dodnes nachádzajú štôlne a haldy, z ktorých vyteká voda zanechávajúca zelenú farbu na brehoch potôčikov (znaky po prítomnosti **medi**, ktorá bola hlavným predmetom ťažby, ale neskôr, po vyčerpaní ložiska sa ťažili aj železné rudy). Iné nálezisko je Kolba, kde sa však ťažili **kobaltovo-niklové** rudy.

2.1.2. Geomorfologické pomery

Reliéf riešenej oblasti je, podobne ako tomu bolo pri geologických pomeroch, veľmi pestrý a dramatický. Prechádza od vrchovinového cez hornatinový, vysočinový podhôrny, až do veľhornatinového

reliéfu hôľneho na severnom cípe v Nízkyh Tatrách. Reliéf je fluviálne rezaný (modelovaný tečúcou vodou), ktorá vytvorila hlboké úvalinové doliny potokov v tvare písmena V, ktoré sú dobre zreteľné najmä v severnej časti územia. Mikroregión sa rozprestiera na území 6-tich geomorfologických celkov. Stredom sa tiahne Horehronské podolie a Zvolenská kotlina. Smerom na sever sa rozprestierajú Nízke Tatry a Starohorské vrchy. Južnú časť zaberajú Veporské vrchy, Zvolenská kotlina a Poľana.

Obec	Najnižšia nadmorská výška	Najvyššia nadmorská výška
Lubietová	410	1277

2.1.3. Klimatické pomery

Stredom územia v okolí rieky Hron sa tiahne kotlinová klíma mierne chladná a chladná. Smerom na sever a juh s narastajúcou nadmorskou výškou prechádza klíma do horskej chladnej, postupne studenej až veľmi studenej na vrchoch Nízkyh Tatier. Priemerná ročná teplota vzduchu je od -9°C v januári do $16,5^{\circ}\text{C}$ v júli v závislosti od nadmorskej výšky. Priemerné ročné zrážky sú od 600 do 2130 mm na hrebeňoch pohorí. Priemerná oblačnosť je okolo 62 %. Počet jasných dní je približne 46,3 a počet zamračených dní asi 126,8. Počet dní so snehovou pokrývkou a rýchlosť vetra opäť tak ako teplota vzduchu a zrážky výrazne kolíšu v závislosti od nadmorskej výšky.

2.1.4. Hydrologické pomery

Riešené územie obce spadá do povodia Hrona, ktorý preteká mikroregiónom v smere V – Z. Zo severnej časti do neho priteká: Bukovec, Sopotnica, Borovský potok, Vážna, Moštenický s Uhliarskym potokom. Z južnej strany Hron napájajú Brusnianka, do ktorej sa vlievajú toky z dolín: Čierna dolina, Peklo a Muráň. Cez Lubietovú preteká Hutná, do ktorej sa vlievajú Slobodný potok a Vôdka. Západným cípom územia preteká potok Driekyňa. V území sa nenachádza žiadna vodná plocha, ale nachádza sa tu veľké množstvo prameňov termálnych, minerálnych aj obyčajných. Z nich najznámejšie sú: brusnianske a moštenické minerálne pramene.

Cez dedinu preteká potok *Hutná*, do ktorého sa v obci prilieva potok *Vôdka*. Vo Vôdke sa dajú nájsť pololodrahokamy **české granáty**, ktoré sú však príliš malé na spracovanie a použitie v klenotníctve.

2.1.5. Pôdne pomery

V riešenom území prevládajú najmä kambizeme, rendziny a podzoly. V alúviu Hrona, najmä v západnej časti územia sa nachádzajú fluvizeme a luvizeme oglejené. Smerom na sever prechádzajú do pásu rendzín, ktorý s rastúcou nadmorskou výškou prechádza do pásu kambizemí nenasýtených, kambizemí podzolových a podzolov na vrcholových partiách Nízkyh Tatier. V južnej časti dominujú kambizeme nenasýtené aj nasýtené, striedavo s rendzinami, podzolmi a kambizemami oglejenými. Z pôdnych druhov sa tu vyskytujú pôdy piesočnato-hlinité a hlinité. Naopak v severnej časti prevládajú pôdy hlinité a na vrchoch Tatier sa vyskytujú pôdy hlinito-piesočnaté. Skeletnosť pôdy narastá s nadmorskou výškou smerom na juh aj sever od rieky Hron.

2.1.6. Rastlinstvo a živočíšstvo

Podľa mapy pôvodnej vegetácie je aj rastlinstvo pestrou mozaikou lesa. Údolím Hrona sa pôvodne tiahol jelšovo-brestový lužný les, z ktorého dnes ostal len pás v podobe brehového porastu okolo rieky. V území dominujú bukové lesy, ktoré sa podľa zloženia pôdy delia na vápnomilné bukové a borovicové lesy na vápencoch a dolomitoch a kyslomilné bukové horské lesy na nekarbonitických horninách. Smerom s rastúcou nadmorskou výškou ustupuje buk smrekovým a jedľovým lesom a tie zase kosodrevine a trávnatým spoločenstvám na vrchoch Nízkyh Tatier. Mnohé plochy lesa najmä na prístupnejších menej sklonitých svahoch sú dnes odlesnené a premenené na pasienky, lúky a miestami ornú pôdu. K zmene došlo aj v hôľnej oblasti, kde došlo k posunu hornej hranice lesa hlboko smerom do údolia, čím vznikli pre Nízke Tatry charakteristické rozsiahle trávnaté hole.

Výskyt živočíchov je viazaný na jednotlivé rastlinné spoločenstvá. Nájdeme tu jeleňa, srnu, diviaka, jazveca, líšku, kunu, medveďa, hlucháňa, tetrova, jastraba obyčajného, kaňu lesnú, volavku, bociana bieleho, sokola pustovku, kukučku, d'atľa, sojku, užovku obyčajnú a hladkú, jaštericu hnedú a

zelenú, salamandru škvrnitú, skokana zeleného a iné druhy zvierat. V potokoch sú pstruhy obyčajné, dúhové, hlavátky, lipne. Na pasienkoch a lúkach sa vyskytujú mnohé aj vzácne druhy hmyzu.

2.1.7. Chránené územia v obci

Z hľadiska ochrany prírody ide o veľmi významné územie s množstvom chránených území, čo svedčí o zachovalosti a bohatosti miestnej prírody. V území mikroregiónu sa vyskytujú dve veľkoplošne chránené územia. Severnú časť zaberá Národný park Nízke Tatry a južnú časť Chránená krajinná oblasť Poľana.

Chránené územia prírody Názov CHÚ	Kategória	Rozloha (ha)	Rok vyhlásenia	Stupeň ochrany prírody	Dôvod ochrany
Poľana	CHKO	21024,70	1981	II.	Ochrana typickej krajiny charakteristickej dlhodobou symbiózou prírody a človeka + nárazníková zóna pre maloplošné CHÚ.
Eubietovský Vepor	NPR	124.60	1967	V.	Geomorfologicky nápadný andezitový hrebeň vznikol z lávového výlevu so zachovalým porastom horského lesa.
Periská	PR	0.80	1982	V.	Výskyt zriedkavého druhu rastliny treťohorného pôvodu waldsteinie trojlistej (Waldsteinia trifoliata).
Veporské skalky	PP	5.22	1981	V	Skalný výtvor charakteru hradieb. Ojedinelý príklad geomorfolog. útvaru tohto charakteru v sopečných horninách.
Eubietovská dubina	PR	4,00	plánované	V	Spoločenstvo duba na kyslých pôdach zo zachovanými prírodnými hodnotami

Chránené vtáčie územia

Podľa Národného zoznamu chránených vtáčích území, ktorý bol schválený vládou SR (9.7.2003) a spolu s národným zoznamom navrhovaných ÚEV bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu na posúdenie, sa na území mikroregiónu RENTAR nachádzajú dve chránené vtáčie územia. Sú to CHVÚ Poľana.

Územia európskeho významu

Národný zoznam území európskeho významu bol schválený vládou SR (17.3.2004) a spolu s národným zoznamom navrhovaných CHVÚ bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu. Následne vydalo MŽP SR 14.7.2004 Výnos č. 3/2004-5.1, ktorým sa zoznam navrhovaných ÚEV vydal s účinnosťou od 1.8.2004 (č.450/2004 Z. z.). Týmto sa považujú podľa zákona NR SR č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny navrhované územia európskeho významu uvedené v národnom zozname ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným MŽP SR za chránené so stupňom ochrany uvedenom v národnom zozname. V záujmovom území mikroregiónu RENTAR sa nachádzajú dve územia zaradené do zoznamu území európskeho významu.

2.2. Súčasná krajinná štruktúra (v širších súvislostiach)

Charakter územia a jeho poloha predurčujú spôsob využívania pôdneho fondu a možnosti celkového hospodárskeho využitia územia mikroregiónu RENTAR. Lesy pokrývajú 2/3 územia, poľnohospodársku pôdu v prevažnej miere tvoria trvalé trávne porasty.

Lesy sú prevažne zmiešané a v chránených častiach, ako je Ľubietovský Vepor majú charakter pralesa. Z drevín je zastúpený hlavne buk, jedľa a smrek s prímiesou javora, jaseňa a hrabu. Nájdu sa tu aj súvislé smrečiny, dubiny, boriny a brezové porasty. Môžeme tu nájsť aj vzácne druhy bylín – vstavače, žltohlav, lykovec, ľalie, poniklec a veľmi zriedkavú waldštajniku. Lesy sú bohaté na zver- rys, vlk, medveď, mačka divá, jeleň, srnec, diviak. Z ďalších živočíchov treba spomenúť orla krikľavého, výra skalného a hlucháňa, salamandru škvrnitú, mloka karpatského.

Štruktúra pôdneho fondu v obci a v porovnaní s ostatnými obcami mikroregiónu Druh pozemku	orná pôda	lúky a pasienky	záhrady	lesy	vodné plochy	zastavané územie	ostatné
Ľubietová	149	1 629	73	4 156	15	69	12

2.3. Urbanistický vývoj sídla (v širších súvislostiach)

Obec Ľubietová leží asi dvadsať kilometrov východne od Banskej Bystrice. Vrchol tunajšieho skalného masívu Hrb je považovaný za geografický stred Slovenska. Obec má 1 245 obyvateľov. V roku 1379 udelil kráľ Ľudovít Veľký Ľubietovej výsady slobodného kráľovského mesta, čím sa táto obec zaradila do zväzku siedmich kráľovských banských miest. Napriek tomu, že obdobie najväčšieho rozkvetu Ľubietovej, kedy sa ťažilo zlato, striebro, meď a neskôr železo je už dávnou minulosťou, aj v súčasnosti zaznamenáva obec postupný rozmach. Je to predovšetkým vďaka svojej výhodnej polohe v blízkosti krajského mesta uprostred hôr.

Prehľad vývoja osídlenia na území obce Obec	Vznik obce	Výročie založenia obce v r. 2019
Ľubietová	1379	640

Obec Ľubietová ako aj ostatné obce mikroregiónu majú charakter cestnej radovej zástavby, potočnej radovej zástavby a hromadnej cestnej zástavby. Obydlia v obci pozostávali z obytnej a hospodárskej časti. Domy boli stavané z drevených trámov, trámy boli na vonkajšej i vnútornej strane otesané, a boli spojené hlinou. Ešte v pol. 20. storočia tu boli zachované zrubové domy a murované domy, podpivničené trojpriestorové domy pod valbovou i sedlovou šindľovou strechou s podlomenicou, miestami i bubníkom, omazané a obielené s pridaním modrej hlinky. Dvory boli uzavreté vysokou bránou, za obytnou časťou bola maštaľ, ovčín, stodola a kôlna. Dymovody sú murované. V súčasnosti je prevládajúcim stavebným materiálom pálená tehla, prípadne pórobetónové tvárnice. V strešnej krytine

prevláda škridl'a a plechová krytina, ktorá na objektoch ľudovej architektúry nahradila drevený šindel'. Hojne sa vyskytuje aj betónová krytina a asfaltový šindel'.

Pôvodný urbanistický pôdorys a štruktúra boli značne narušené novou výstavbou, tak, ako aj výškové zónovanie a architektonické tvaroslovie regiónu. Architektúra novej zástavby je charakteristická prerastaním nových domov s väčším objemom medzi pôvodné prízemné domy. Nové domy sú väčšinou dvojpodlažné s využitím podkrovi na obytné účely.

Objekty sú zastrešené rôznymi modifikáciami sedlovej, alebo ihlanovej strechy. Na objektoch občianskej vybavenosti sa často vyskytuje rovná (plochá) strecha, prípadne strecha pultová.

Väčšina obcí pôsobí v krajinnom obraze vyváženým dojmom. K ich zatraktívneniu chýba lepšia údržba verejných i súkromných priestranstiev, zazelenenie poľnohospodárskych dvorov a architektonické preriešenie niektorých objektov bytovej výstavby a občianskej vybavenosti.

Obec Ľubietová ako slobodné kráľovské mesto bola a je ťažiskovým priestorom zachovaného historicko-kultúrneho dedičstva ako hornaté územie centrálnej časti kraja s rozvinutou ťažbou rúd už v 14. až 18. storočí.

2.4. Kultúrno-historický potenciál

Ľubietová, ako jedno zo siedmich slobodných banských miest na strednom Slovensku, bola významným strediskom ťažby a spracovania medených a železných rúd. Okolie obce patrí z historického a mineralogického hľadiska k najvýznamnejším rudným revírom na Slovensku, ktoré dalo ako jedno z dvoch banských oblastí tri minerály prvýkrát popísané zo Slovenska: libethenit, euchroit, mrázekit.

Jej územie bolo osídlené už v dobe hallštattskej. Doložené je keltské osídlenie na výššinnom hradisku Vysoká. Ľubietová **vznikla ako banícka osada** v 12.-13.stor. Stará osada (pod názvom Lubetha) dostala r.1379 rozsiahle mestské privilégia a patrila do zväzku siedmich **stredoslovenských banských miest**. V 14.-15.stor. sa tu ťažilo zlato, ale hlavne medená a potom železná ruda. Bane a huty patrili miestnym a bankobystrickým podnikateľom. Od roku 1556 tu mala hutu **Banská komora**. V 16.-17.stor. bolo baníctvo v úpadku, ťažilo tu mesto. Ľubietovský erár sa od r.1630 preorientoval na ťažbu železnej rudy. V stredoveku patrila do historického zväzku siedmich stredoslovenských banských miest - Kremnica, Banská Štiavnica, Banská Bystrica, Nová Baňa, Pukanec, Banská Belá, Ľubietová. Roku 1675 uzavrela **Ľubietová** dohodu s **Banskou Bystricou** o spoločnej správe meďorudných baní, začiatkom 18.storočia začalo prosperovať zas železiarstvo - r.1720 bola postavená pec na tavenie železa, neskôr aj zlieváreň. V roku 1782 nahradili pôvodnú vysokú pec modernejšou a celý podnik kúpil erár v roku 1790. Pec bola v prevádzke do konca 19.storočia. Po vyťažení rúd obyvatelia pracovali ako poľnohospodári a remeselníci. Mnohí odchádzali do Podbrezovských železiarní. V 19.storočí význam **Ľubietovej** postupne klesal a začala nadobúdať charakter dediny.

V **Ľubietovej** sa nachádza viacero hodnotných pamiatok. Z dejín Ľubietovej sú v literatúre uvádzané len strohé záznamy a o baníctve, jeho založení, vývoji a zániku nenájdeme žiadne podrobnejšie informácie.

Návštevníkov, prichádzajúcich do obce Ľubietová zaujme viacero pamätihodností. Patrí medzi ne aj **dom Márie Terézie**, v ktorom táto panovníčka prenocovala pri ceste týmto regiónom ešte pred svojou korunováciou. Budova tunajšieho "**Mestského domu**" stojí na základoch pôvodnej stavby zo štrnásteho storočia, i keď bola neskôr viackrát rekonštruovaná. Hneď pri vstupe od obce od **Hrona** na mieste Huta ostali **zvyšky vysokej pece**. Kostol sv. Márie Magdalény, pôvodne gotický, r. 1780 barokovo prestavaný. Miestnemu rodákovi, sochárovi **Vavrincovi Dunajskému** sa pripisuje plastika patrónky kostola. Druhý kostol je vybudovaný v klasicistickom slohu. Zachovalo sa niekoľko originálnych domov bohatších majiteľov z obdobia baroka a klasicizmu. V parku je umiestnený **pomník (1934) miestnemu rodákovi**, národnému buditeľovi Jozefovi Messerschmidtovi (1875-1931), prenasledovanému za Rakúsko-Uhorska, a **pomník padlým** v 1. a 2. svetovej vojne.

O Ľubietovej až do jej povýšenia na mesto, niet v listinách žiadnej zmienky. Rok udelenia mestských výsad je tak zároveň aj rokom prvej historickej zmienky. Mestské výsady udelil Ľubietovej kráľ Ľudovít Veľký roku 1379 - zároveň ju obdaril predbežnými slobodami. Roku 1392 boli všetky práva rozšírené o právo slobodnej voľby mestského richtára. Slávu privilegovaného banského kráľovského mesta prinieslo

Ľubietovej bohatstvo rúd. Bohaté lesy v okolí poskytovali dostatok dreva nielen pre banské účely, ale aj pre potreby debnárov, stolárov, tesárov, kolárov. Debnári vyrábali sudy na pivo, víno, syr, gelety na bryndzu, korýtka. Debnári, stolári, krajčíri, kováči a nožiari mali spoločný cech, podobne aj garbiari a obuvníci. Starú tradíciu má v Ľubietovej hrnčiarstvo vďaka výskytu kvalitnej hrnčiarskej hliny.

Bohatú históriu má výrobná tradičnej keramiky, z oblasti folklóru je jedinečný debnársky tanec, ktorý sa zachoval v podaní tunajšieho folklórneho súboru Debnári.

DRUHOVÉ ČLENENIE KULTÚRNYCH PAMIAŤOK A ICH POČET Obec	pamiatky architektúry	pamiatky archeológ.	historické pamiatky	pamiatky technické	výtvarné pamiatky	spolu
Ľubietová	5	1	4	2	4	16

V budove OÚ sa nachádza muzeálna miestnosť, ktorá pripomína históriu obce a nachádzajú sa tam aj vzorky minerálov z okolia.

Pamätihodnosti v obci Ľubietová
<ul style="list-style-type: none"> • Rímsko-katolícky kostol sv. Márie Magdalény • Evanjelický kostol a.v. Jána Nepomuckého • Meštiansky dom • Kaplnka Jána Nepomuckého • Mestský dom • Banské haldy – Podlipa, Svätodušská dolina • Vysoká pec – Tri vody

Pamiatky:

- ľudová architektúra - zrubové domy z konca 18. a začiatku 19. storočia
- nachádzajú sa tu liatinové kríže a náhrobky na evanjelickom cintoríne
- nachádza sa tu "Meštiansky dom"
- pôvodný gotický kostol, prestavaný okolo roku 1780
- kaplnka z roku 1803
- evanjelický kostol z rokov 1805 - 1807, prestavaný 1899

Osobnosti:

- rodák Vavrinec Dunajský - sochár
- rodák Jozef Messerschmidt – notár, národný buditeľ
- rodák Ján Kňazovický – chirurg
- rodák Emil Rusko – zakladateľ SLUKu

2.5. Demografická situácia

Vývoj počtu obyvateľov

Obec má 1 238 obyvateľov, 613 mužov a 625 žien (k 31.12.2020)

Počet obyvateľov v obci oproti minulosti poklesol, avšak od roku 2006 postupne mierne stúpa. V súčasnosti je vývoj počtu obyvateľov stacionárny, resp. mierne stúpa.

Počet obyvateľov v obci oproti minulosti poklesol, avšak od roku 2006 postupne mierne stúpa. V súčasnosti je vývoj počtu obyvateľov stacionárny, resp. mierne stúpa. Obec/rok	1869	1890	1910	1930	1948	1970	1991	1996	2001	2010
Ľubietová	1842	1782	1813	1670	1739	1507	980	979	984	1074

Počet obyvateľov rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ľubietová	1193	1202	1210	1209	1211	1238

Negatívnym trendom z hľadiska vekovej štruktúry je, že v poproduktívnom veku je v súčasnosti približne jedna štvrtina obyvateľstva, pričom počet obyvateľov v predproduktívnom veku dosahuje v priemere len jednu pätinu. Index starnutia je 131,85 a priemerný vek 39,75.

Obyvateľstvo obce je takmer výlučne slovenskej **národnosti**. Prevažujúcim náboženstvom je evanjelické **vierovyznanie**.

2.6. Technická infraštruktúra

Domový fond

Obyvateľstvo obce na bývanie využíva predovšetkým rodinné domy. Celkový počet neobývaných domov v obci je 151, čo je až 33%. Niektoré sa rekonštruujú aj na účely individuálnej rekreácie. V obci prevažujú rodinné domy.

Domový a bytový fond počet domov spolu (podľa SODB 2001) 458 z toho trvalo obývané 356 počet bytov k 31.12.2020 509 Obec	Domov spolu	Trvale obývaných domov	Bytov spolu	Trvale obývané byty
Ľubietová	592	355	24	22

Technická infraštruktúra Obec	plyn	vodovod	kanalizácia	ČOV	signál mob. operátor	internet	verejné osvetlenie	digitál. ústredňa
Ľubietová	-	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno

Zdroje pitnej vody a ich ochrana

- Všeobecná ochrana podľa § 4 Vodného zákona (138/73 Z. z.) platí pre celé územie mikroregiónu.
- Regionálna ochrana - oblasť riešeného územia sa nachádza v území CHVO Nízke Tatry - Západná časť. Na toto územie sa vzťahuje ochrana podzemnej a povrchovej vody podľa § 19 zákona 138/73. CHVO bola vyhlásená nariadením vlády č. 13/87 Z. z.
- Sprísnená - špeciálna ochrana vyplýva z § 19 zákona 138/73 o stanovení pásiem hygienickej ochrany (PHO) pre využívané vodné zdroje slúžiace pre hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a pre využívané zdroje prírodných liečivých vôd a minerálnych vôd stolových.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Obec je odkanalizovaná. Odvádzanie odpadových vôd je riešené odvedením a čistením odpadových vôd prostredníctvom obecnej kanalizácie ČOV (Huta).

Minerálne vody

Územie je na minerálne pramene veľmi bohaté. **V obci Ľubietová** sa nachádza ďalší prameň minerálnej vody BB-52 s názvom **Linhartovka**. Nachádza sa severne od obce pri bývalej detskej ozdravovni. Voda sa taktiež hojne využíva. Je to voda slabomineralizovaná hydrouhličitanová, sodná, uhličitá, studená, hypotonická. Výdatnosť 20 l/min.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec je pripojená na zdroj elektrickej energie prostredníctvom distribučných 22/04 kV transformovní, napájaných z 22 kV vonkajších vedení 22 kV kábelovými, resp. vonkajšími prípojkami prostredníctvom 110/22 kV transformovní a 110 kV nadradenej siete. Zásobovanie obce Ľubietová sa značne zlepšilo položením vysokonapäťového kábla na začiatku doliny Hutnej do zeme, čo vylúčilo pád stromov v tejto lokalite a poruchy na sieti.

Zásobovanie teplom

Prevažujúci spôsob vykurovania obce je elektrické v kombinácii s na tuhým palivom. Začínajú sa rozmáhať domové zásobníky plynu, ako aj vykurovanie drevenými peletkami. Obecné budovy sú vykurované prevažne drevnou štiepkou.

Plynofikácia

Obec nie je plynofikovaná a je veľmi malý predpoklad, že by sa plynofikácia realizovala.

Doprava a komunikácie

Z Banskej Bystrice cez odbočku do Ľubietovej **autobusom alebo autom** po štátnej ceste (smer Brezno), za odbočkou do Lučatina a Hiadla odbočiť doprava. Spojenie obcí mikroregiónu s okresným mestom Banská Bystrica zabezpečuje SAD Zvolen. Cez susedné obce Lučatín, Medzibrod a Brusno prechádza **železničná trať** č. 170 Banská Bystrica – Červená Skala – Margecany. Doprava a komunikácie v obci - dĺžka miestnych komunikácií v km 35,0 z toho bezprašné 30,0 dĺžka vybudovaných chodníkov 3,8 km, počet liniek autobusovej osobnej dopravy (diaľkové, medzištátne) - počet autobusových liniek miestneho významu (medzimestské) 1, cca 15 spojov za deň v pracovných dňoch. V obci je 5 zastávok, vzhľadom na dĺžku obce.

2.7. Sociálna infraštruktúra – Občianska vybavenosť

V obci je kultúrny dom, knižnica i klub dôchodcov – momentálne nevyužívaný, zdravotné stredisko so všeobecným lekárom, ktorý ordinuje 2x do týždňa, plne organizovaná základná škola so školskou jedálňou a materská škola, predajňa COOP Jednota a Potraviny Ľubomír Compel, rozličný tovar, ktoré poskytujú základný tovar pre obyvateľov. Zo služieb je tu ďalej lekáreň, 2 kaderníctva, manikúra a pedikúra, ktoré v obci poskytujú súkromní podnikatelia.

V celoslovenskom kontexte je obec známa školami v prírode, ktoré zabezpečuje chata Lubetha. V obci sa nachádzajú dva **kostoly**, evanjelický a rímsko-katolícky, tri cintoríny evanjelický rk. katolícky a židovský.

2.8. Hospodárska základňa

Charakter územia a jeho poloha predurčujú spôsob využívania pôdneho fondu a možnosti celkového hospodárskeho využitia územia. Lesy pokrývajú 2/3 územia, poľnohospodársku pôdu v prevažnej miere tvoria trvalé trávne porasty.

Priemyselné výrobné aktivity sú zamerané na výrobu nábytkového kovania. Vyťažené drevo spracováva a distribuuje píla v Ľubietovej.

V Ľubietovej sa nachádza tzv. výrobný park „bývalé poľnohosp. družstvo“ s prevádzkami autodielná, stavebná firma a výrobňa reklamných predmetov, predaj repasovaných poľnohospodárskych strojov a iné.

Jestvujúca priemyselná základňa nepostačuje pokryť potrebu pracovných miest pre obyvateľov obce.

Potravinárska výroba

nemá zastúpenie v obci

Priemyselná výroba a stavebníctvo

Je zastúpená KNK zamac s.r.o. a Bautre-in s.r.o

Strojársky priemysel

nemá zastúpenie v obci

Drevospracujúci priemysel

Obecné lesy Ľubietová spol. s r.o. a Obecná píla Ľubietová spol. s r.o.

Piliarska výroba v Ľubietovej má dlhodobú tradíciu. Dokladajú nám to i správy zo starých listín a Ľubietovskej kroniky. Píla je členom Zväzu spracovateľov dreva SR, a svojim serióznym prístupom si získava odberateľov nielen na domacom, ale aj na zahraničnom trhu. Píla spracúva ihličnatú guľatinu a špecializuje sa na výrobu ihličnatého reziva. Spracúva drevo hlavne z miestnych zdrojov, hlavne s Obecných lesov Ľubietová spol. s r.o.

Iný priemysel

remeslá v oblasti keramiky, výroba keramických kachlíc do kachlových pecí.

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárskou výrobou sa v území zaoberajú súkromne hospodáriaci roľníci cca 10 subjektov. Okrem toho na pôde hospodária PD Strelníky a Chovagro Sliach.

Živočíšna výroba sa orientuje najmä na chov oviec a jalovic. Rastlinná výroba preferuje hlavne obilniny.

Lesné hospodárstvo

Organizačne sú lesy zaradené prevažne do lesného hospodárskeho celku Obecné lesy Ľubietová a časť katastrálneho územia Ľubietovej patrí do LHC Čierny Balog (štátne lesy).

Remeslá

Ručná hrnčiarska výroba CERAMEUS Igor Hudec, udržiavateľ slovenskej kultúry. K typickým výrobkom Ľubietovskej keramiky patria maľované vázy – pôvodná keramika.

Nerastné suroviny a prírodné zdroje

História mikroregiónu je spojená s ťažbou kovových rúd. V Ľubietovej sa ťažila hlavne medená a železná ruda. Zaujímavé je zrudnenie nikel – kobalt, ktoré je zaradené do strategických surovín Slovenska a EÚ. V obci sú dva lomy dolomitový pri vstupe do obce a Pieskolom – kremičitý piesok s obsahom kremíka Si až 95 %.

Najväčším prírodným zdrojom je drevo. Jeho zhodnocovanie v miestnej výrobe nie je dostatočné. Ďalším prírodným zdrojom je pitná voda a minerálne pramene v mikroregióne.

2.9. Služby, rekreácia a cestovný ruch

V oblasti služieb obyvateľom aj turistom sa v obci nachádza:

- reštaurácia
- kaviareň
- kaderníctvo
- masér
- bowling a fit centrum

Obec je a môže byť z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu cieľom prímestskej rekreácie občanov miest B.Bystrica, Brezno a širokého okolia. Obec atraktívna predovšetkým pre jej:

- banícky kultúrny a historický základ
- prírodný potenciál a krajinu
- priaznivé podmienky pre cykloturistiku a turistiku
- možnosti chatárenia a chalupárenia

Pre turistov je prítiahľivá turistická trasa "Rudohorská magistrála" prechádzajúca katastrom obce po hrebeňoch Vepor a Hrb. Obcou prechádza aj cykloturistická trasa vedúca cez Poľanu do neďalekých kúpeľov Brusno a späť do Detvy. Kto uprednostní poznávanie tunajšej krajiny z chrbta koňa má možnosť vyskúšať si predtým svoje jazdecké schopnosti v tunajšej jazdeckej škole. V programe školy je aj hypoterapia. Turisti sa na svojich potulkách môžu stretnúť s tradičným chovom oviec na salašoch a výrobou ovčieho syra a oštiepkov. Slávnu banícku históriu reprezentuje Náučný banský chodník na Podlipe.

Bohatú históriu má aj výrobná tradičnej keramiky, z oblasti folklóru je jedinečný debnársky tanec, ktorý sa zachoval v podaní tunajšieho folklórneho súboru Debnári. Svoje jazdecké schopnosti si turisti môžu vyskúšať v tunajšej jazdeckej škole. Jazdiareň sa nachádza na konci obce Ľubietová, v lokalite Podlipa.

Krása prírodného prostredia je znásobená nerušeným kludom, pretože rekreačné stredisko je na tomto mieste samotné. Veľmi pekný je pobyt v zariadení Chata Ľubetha – škola v prírode. Ďalej sa možno ubytovať na Ranč Čelienec, na Chate pod Hrbom a začína sa budovať aj ubytovanie na súkromí. Nezabudnuteľné sú i zážitky z prechádzok po pestrofarebnej jesennej prírode. Oblasť umožňuje oddych, ľahkú i náročnejšiu turistiku a cykloturistiku, zimné športy (zjazdové i bežecké lyžovanie), zber lesných plodov, rybolov i poľovníctvo. Predovšetkým ale pobyt v krásnej prírode. Blízke okolie ponúka návštevu okolitých pamiatok napríklad Keltské hradisko na Vysokej, geografický stred Slovenska na Hrbe. Vysokú pec na Troch vodách, gotický zámok v Slovenskej Ľupči.

2.10. Trh práce

Zamestnanosť

Hlavným zamestnávateľom obce aj mikroregiónu je Kovovýroba Ľubietová - firma **KNK zamac s.r.o.** s výrobou nábytkového kovania., drevárske podniky, lesné hospodárstvo, poľnohospodárstvo a služby. Počet nezamestnaných je okolo 25 osôb, čo predstavuje cca 5 % produktívneho obyvateľstva.

Obyvatelia pracujú prevažne v podnikoch v **Slovenskej Ľupči, Banskej Bystrici, Podbrezovej**. Za prácou dochádzajú vlakom, autobusom a osobnými vozidlami.

Z celkového počtu obyvateľov obce bolo v roku 2001 ekonomicky aktívnych 496, čo činí viac ako 50%.

V roku 2001 (*SODBB 2001*) bolo v celom mikroregióne nezamestnaných 420 obyvateľov (8,1%). V roku 2008 obci je evidovaných cca 50 nezamestnaných. Začiatkom roka 2009 bolo evidovaných 50 dlhodobo nezamestnaných (v obci Ľubietová). **Nezamestnanosť v mikroregióne** –porovnanie

Podnikateľské aktivity, pracovné príležitosti

Obyvatelia obce dochádzajú za prácou do okolitých obcí a najviac do miest Banská Bystrica a Brezno.

• Obec (verejná správa)

Obecný úrad	10 zamestnancov
Základná škola	20 zamestnancov
Obecná pila Ľubietová, spol. s r.o.	16 zamestnancov
Obecné lesy Ľubietová, spol. s r.o.	8 zamestnancov

• Služby a výroba v obci

Bautrade-in s.r.o. stavebná výroba 12 zamestnancov

KNK zamac s.r.o. nábytkové kovania 45 zamestnancov

Pizzeria Grajciar – reštaurácia 6 zamestnancov

Agrostroje Marián Žabka 4 zamestnanci

Súkromne hospodáriaci roľníci cca 20 zamestnancov

Pracovníci v lese cca 10 zamestnancov

2.11 Ľudský potenciál (spolky, združenia, kluby)

V Ľubietovej je aktívny spoločenský život. Každoročne sa tu uskutočňuje niekoľko zaujímavých podujatí. Hlavné sú Ľubietovský banícky a hutnícky deň a Michalský jarmok

Kluby, spolky a združené spoločenské aktivity

- Klub slovenských turistov a lyžiarov v Ľubietovej
- Pohrebné združenie Betliar
- Športové kluby - FK Baník – futbal a TJ Vepor stolnotenisový klub
- Folklórny súbor Debnár
- Dobrovoľný hasičský zbor
- ZRPŠ pri ZŠ a MŠ
- Poľovnícke združenie Rúbane
- ZO Zväzu protifašistických bojovníkov
- Včelári
- OZ Libetha

Spoločenské aktivity

- **Spoločenské akcie** – Ľubietovský banícky a hutnícky deň, Michalský jarmok, Ples obce, Fašiangy, Deň detí, Deň matiek, Deň úcty k starším, Mikuláš pre deti, Silvester, podpora divadelných predstavení, Deň zeme.
- **Športové akcie** – Beh Permoníkov kylof – cca 500 účastníkov, turistické akcie KSTL,
- **Športové turnaje** – futbal, stolný tenis, nohejbalový turnaj ,

3. SWOT ANALÝZA

3.1. VNÚTORNÁ SWOT ANALÝZA (obec)

Silné stránky

Zachovalá príroda, obec je súčasťou geomontánneho parku, je súčasťou geografického celku Poľana a CHKO Poľana a je geologickým stredom Slovenska (HRB)

- Výhodná poloha – 20km od B. Bystrice,
- Veľké atraktívne územie, veľký kataster
- Slušná dopravná infraštruktúra – sieť asfaltových a štrkových ciest, vodovod, kanalizácia, osvetlenie
- Finančne stabilná obec
- Bohatá história osídlenia a baní – muzeálna expozícia, náučný banský chodník
- Rekonštrukcia starých domov, chalupárenie, chatárenie, dostatok nehnuteľností pre cestovný ruch
- Lekárska starostlivosť všeobecný lekár a lekárne
- Základná škola 1.-9. ročník
- Rozvoz stravy pre dôchodcov
- Udržateľná kriminalita v obci
- Zamestnanosť v obci
- Výhodné podmienky na turistiku - značené turistické trasy, cyklotrasy, chov rýb v starej plavárni
- Udržiavanie zvykov – Ľubietovský banícky a hutnícky deň, Michalský jarmok,
- Aktívni občania
- Kaderníctvo, kozmetika, bowling a fitness, masér
- Existencia www stránky
- Obec má charakter mesta, bola kráľovským mestom
- Spádová obec, veľké námestie
- Hubársky raj
- Poľovný revír
- Chov koní, jazdecká škola
- Funguje separovaný zber
- Historické pamiatky

Slabé stránky

- odchod mladých rodín mimo Ľubietovú – nedostatok bytov, stavebných pozemkov, chátrajúci bytový fond v intraviláne obce
- Stále sa zhoršujúca demografia obce
- Zosuvné územie – stále aktívne monitorované zosuvy hlavne južne od intravilánu
- Pravidelné záplavy – hlavne dolný koniec, v mieste zatrubnenia potoka Hutná
- Príjazdová cesta, napriek oprave stále nespĺňa šírkové parametre, Nerešpektovanie rýchlosti áut prechádzajúcich obcou
- Znečistené ovzdušie hlavne vo vykurovacom období, nie je plynofikácia, kúrenie uhlím
- Zlé nastavenie financovania zo strany štátu pre stredne veľké obce – obmedzenia pri čerpaní európskych zdrojov
- Nie sú finančné prostriedky na infraštruktúru k odľahlejším pozemkom
- Lekárska starostlivosť – vysoký vek všeobecnej lekárky, ťažké obsadenie zubára a pediatra

- Málo voľnočasových aktivít pre mládež, ale aj dospelých
- Slabý prístup na internet, slabý TV signál
- Nevyužitá možnosť stretávania sa dôchodcov
- Nie sú možnosti ubytovania pre turistov, ani v súkromí,
- chýbajú doplnkové služby cestovného ruchu
- Zlá situácia v poľnohospodárstve – zaniká
- Nepriístupnosť do lokality Troch Vôd
- Chýba patriotizmus
- Slabá energetická sieť, vodovod – starý prívod, nevyhovujúca technológia, chýbajúce chodníky na hornom a dolnom konci, zastaraná cestná infraštruktúra (štátne a obecné cesty)
- Slabá spolupráca obcí Lubietová, Strelníky, Povrazník
- Nevyužitý turistický potenciál – prírodný a ľudský
- Neregulovaná doprava hubárov – narušená ekológia lesa – chýbajú záchytné parkoviská
- Schátrané objekty
- Slabé environmentálne povedomie
- Zarastanie pasienkov, čierne skládky, nerešpektovanie ochrany ŽP
- Chýba starostlivosť o starších (opatrovateľský dom)
- Pasivita mládeže
- Zdevastovaný židovský cintorín

Príležitosti

Cieľavedome podporovať a využívať potenciál cestovného ruchu

- Využitie geologického streda SR pri rozvoji CR aj tradícií
- Biomasa, bioplyn – rozšírenie aj pre obyvateľov
- Starostlivosť o obec z hľadiska CR
- Ponúknuť mladým podmienky pre bývanie, prácu
- Investície do cestovného ruchu
- Podporovať rozvoj poľnohospodárstva – mení sa vzhľad krajiny (údržba pasienkov), obnova chatárstva
- Protipovodňovými a vodozádržnými opatreniami zadržať vodu v krajine a zabrániť erózii
- Využiť obecné budovy na ubytovanie turistov, vybudovanie penziónu
- Oprava kultúrneho domu a „Obchodného domu“
- Zriadenie domova dôchodcov
- Dobudovať fitnesscentrum
- Dokončenie bowlingu a jeho okolia
- Využiť zaujímavé geologické podmienky obce
- Efektívnejšia propagácia obce
- Zlepšiť prístup do obecného úradu
- Obnova kaplniek, kostolov
- Vysporiadanie vlastníckych vzťahov
- Obnova rybárstva aj na tokoch – Vôdka, Hutná
- Pestovanie obecného povedomia
- Vybudovanie kempingu

Riziká

Skupovanie pozemkov

- Nevysporiadané vlastnícke vzťahy

- Extrémizmus mladých
- Problém vodovod – zlý stav rozvodných potrubí – nebezpečenstvo častej poruchy
- Nekontrolovateľný cestovný ruch (hubári)
- Prírodné katastrofy - povodne
- Národná regionálna politika – nedostatočná podpora malých podnikateľov, nedostatočná podpora cestovného ruchu a obnoviteľných zdrojov energie štátom

3.2. VONKAJŠIA SWOT ANALÝZA (mikroregión)

Silné stránky

zachované a atraktívne prostredie nepoznačené priemyselnou výrobou

- prítomnosť chránených území prírody – NAPANT, CHKO Poľana
- čistá a zdravá krajina (čistý vzduch, voda, pôda)
- bohatá fauna a flóra, hubárska oblasť
- vysoká lesnatosť územia, dostatok drevnej suroviny
- výdatné vodné zdroje
- územie bohaté na minerálne pramene
- fenomén vodného toku Hron
- bohatstvo lovej zveri
- dramatický a zaujímavý terén s množstvom vyhliadok na krajinu mikroregiónu
- zachované tradičné horské poľnohospodárstvo a pastierstvo
- kultúrne a historické hodnoty územia spojené s baníctvom a hutníctvom, kúpeľníctvom a SNP
- zachovalosť tradičnej remeselnej výroby
- organizácia kultúrno-spoločenských podujatí
- množstvo kultúrnych pamiatok (kostoly, objekty ľudovej architektúry)
- poloha mikroregiónu v spádovom území Banskej Bystrice
- existencia dopravného spojenia každej obce MR verejnou hromadnou (autobusovou) dopravou s mestom Banská Bystrica
- existencia turistických trás, cyklotrás a lyžiarskych tratí
- mikroregionálne partnerstvo – RENTAR
- vysoká biodiverzita krajiny

Slabé stránky

nedostatočné využitie potenciálu krajiny pre rekreáciu a turistiku a hospodársku činnosť

- nízka miera využitia drevnej suroviny v MR
- nedostatočné využitie miestnych zdrojov
- množstvo technických objektov a plôch znehodnocujúcich krajinný obraz (kameňolomy, poľnohospodárske areály, smetiská, stožiarové trafostanice, vzdušné vedenia VN, NN, skokanský mostík)
- stacionárny až regresívny typ populácie
- nedobudovaná technická a sociálna infraštruktúra
- nedostatočné ekologické povedomie obyvateľstva
- nerozvinuté malé a stredné podnikanie
- nedostatočná propagácia územia, nerozvinutý informačný systém
- malá väzba na tradície a históriu obcí, absencia múzeí o tradíciách a histórii obcí
- chátrajúce objekty ľudovej architektúry

- neobývaný domový fond
- nevhodné objemové a architektonické riešenia objektov občianskej vybavenosti a objektov IBV
- málo pracovných príležitostí, odchod za prácou

Príležitosti

rozvoj netradičného a extenzívneho poľnohospodárstva (pestovanie liečivých rastlín, včelárstvo, malé agrofarmy)

- využitie tradícií a znalostí predkov pri hospodárskom využití územia
- rozvoj lesného hospodárstva a poľovníctva
- zhodnocovanie drevnej suroviny na území MR
- možnosti bývania v atraktívnom prostredí
- obnova tradičných remesiel
- prepojenie poľnohospodárstva a lesného hospodárstva s obnovou tradičných remesiel (výroba dreveného riadu a náradia, tradičné spracovanie ľanu ...)
- prepojenie hospodárskeho využitia územia s rozvojom rekreácie a turistiky (agroturizmus, malé zoologické záhrady hospodárskych zvierat, hipoturistika, výroba kulinárskych špecialít ...)
- zapojenie historických danností, tradícií a ľudových zvykov pri rozvoji rekreácie a turistiky
- možnosti zimnej rekreácie (zjazdové a bežkárске lyžovanie, skoky na lyžiach, korčuľovanie ...)
- možnosti tradičnej letnej rekreácie spojenej s prírodnými, krajinárskymi a kultúrnymi hodnotami územia (cykloturistika, horská turistika, poznávacia turistika, zber lesných plodov)
- možnosti vidieckej rekreácie
- možnosti rozvoja netradičných športov (splavovanie Hrona, lukostreľba ...)
- rozvoj kúpeľníctva a s ním súvisiacej vybavenosti
- zvýšenie atraktívnosti a príťažlivosti územia (odstránením, prebudovaním, sanáciou, zakrytím neestetických krajnotvorných objektov)
- zvýšenie informovanosti o území
- zjednotenie identity MR vytvorením loga
- zníženie emisného zaťaženia územia zmenou palivovej základne vykurovania domov na báze dreva
- rozvoj rybničného hospodárstva

Riziká

poškodenie prírodných hodnôt územia neuváženým rozvojom určitých aktivít v území

- strata identity a kultúrnych hodnôt
- nezáujem ľudí o veci verejné
- nedostatočná osвета a informovanosť
- nepripravenosť ľudí na podnikanie
- únik mladých a vzdelaných ľudí
- nevysporiadané vlastnícke vzťahy
- nedostatok peňazí
- uprednostnenie krátkodobých efektov
- problémy legislatívne, nedôsledná legislatívna podpora
- podceňovanie nutnosti spolupráce s odborníkmi z oblasti krajinej ekológie a plánovania

- neúnosný rozvoj motorovej dopravy a jeho tlak na prírodné a životné prostredie

4. SÚHRNNÁ SWOT ANALÝZA (mikroregión)

POTENCIÁL MIKROREGIÓNU PRE TRVALO UDRŽATELNÝ ROZVOJ

Prírodné zdroje

- Atraktívne prírodné prostredie, ležiace na úpätí Nízkych Tatier, Poľany, s údolnou nivou rieky Hron, s prírodou nepoznačenou priemyselnou výrobou dáva predpoklady na rozvoj všetkých foriem cestovného ruchu a turistiky. Banskú minulosť územia je možné využiť v rámci cestovného ruchu ako súčasť Banskobystrického geomontánneho parku.
- Výdatné zdroje pitnej vody a minerálnych vôd zvyšujú atraktivitu územia a sú východiskom pre rozvoj kúpeľníctva.
- Menej vhodné podmienky pre intenzívnu poľnohospodársku výrobu dávajú predpoklady pre rozširovanie tradičného horského poľnohospodárstva (salašníctvo, chov koní, včelárstvo, ovocinárstvo, pestovanie liečivých rastlín ...), s čím súvisia možnosti využitia pre agroturistiku.
- Lesný pôdny fond poskytujúci drevnú surovinu na výrobky z dreva, stavebný materiál a pre energetické využitie. Lesy s bohatým zastúpením lesnej zveri podmieňujú rozvoj poľovníctva.
- Vodný tok Hrona tvorí rekreačný potenciál pre pobyt pri vode, pre vodné športy (splavovanie rieky) a spolu s čistými bystrinnými prítokmi dáva predpoklady pre rozvoj rybárstva a rybníčného hospodárstva

Ľudský potenciál

- Aktivizácia obyvateľov a zvýšenie ich záujmu o veci verejné.
- Využitie zručností ľudí vo všetkých oblastiach poľnohospodárstva, v lesnom hospodárstve, v spracovaní drevnej suroviny a v remeselnej výrobe.
- Zaškolenie najmä mladých ľudí v poskytovaní služieb v cestovnom ruchu. Kvalitné a profesionálne služby sú základom úspechu v rozvoji všetkých druhov turizmu a rekreácie.
- Oživenie ľudových tradícií a zvyklostí, ktoré v uplynulých 50-tich rokoch takmer úplne zanikli, v objektoch ľudovej architektúry zriadenie expozícií ľudových tradícií, bývania a histórie jednotlivých obcí ale i mikroregiónu.
- Rozšírenie podnikateľských aktivít – v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, drevospracu-júcich a potravinárskych remeslách, v tradičných ľudových remeslách, v službách pre rekreáciu a turizmus, v poľovníctve a doprave.
- Založenie, resp. obnovenie tradície trhov, jarmokov, kultúrnych festivalov a športových súťaží spoločne s obcami iných mikroregiónov, resp. udržanie a rozširovanie už existujúcich kultúrnych podujatí a aktivít.
- Vybudovanie cyklotrasy vedúcej všetkými atraktívnymi miestami mikroregiónu a spájajúcej všetky obce mikroregiónu.

Odstránenie nedostatkov, ktoré brzdia rozvoj mikroregiónu

- Vybudovanie chýbajúcej technickej infraštruktúry v čo najkratšom čase. Využiť k tomu všetky dostupné možnosti získavania finančných prostriedkov z podporných zdrojov EÚ, prípadne zo Štátneho fondu životného prostredia.
- Zabezpečenie protipovodňovej ochrany územia.

- Rozšírenie siete zariadení sociálnej infraštruktúry o zložky, ktoré obohatia ponuku pre obyvateľov i návštevníkov.
- Vytvorenie nových pracovných príležitostí, ktoré pozdvihnú ekonomickú silu mikroregiónu, čo sa následne prejaví v priaznivejšom demografickom vývoji obcí, rozvoji sociálnej infraštruktúry obcí, v lepšej údržbe domového fondu i verejných priestranstiev.
- Vybudovanie ubytovacích a stravovacích kapacít, predovšetkým s využitím existujúcich objektov po ich rekonštrukcii. Systém založiť na malokapacitnom rodinnom a penziónovom spôsobe ubytovania a stravovania.
- Vybudovanie nových turistických a cykloturistických trás, odpočinkových, vyhliadkových a orientačných miest pre turistov.
- Vybudovanie informačného centra mikroregiónu s poskytovaním komplexných služieb, s prípadným spojením s cestovnou kanceláriou a s prepojením na celoštátny a medzinárodný informačný systém cestovného ruchu. Zlepšenie propagácie jednotlivých obcí a celého mikroregiónu.
- Zvýšenie osvedy obyvateľstva prostredníctvom miestnych novín a informačných tabúl.

STRATEGICKÁ ČASŤ rozvoja obce Ľubietová

1. STRATEGICKÝ CIEĽ (plánovacie obdobie 2021 – 2030)

Želanie obyvateľov obce

Chceli by sme, aby Ľubietová bola turistickým rajom, rajom pre domáce obyvateľstvo, obnovená, čistá, s intenzívnejším spoločenským životom.

Chceme, aby Ľubietová bola čistá podhorská obec, aby tu žilo veľa mladých, zdravých a spokojných ľudí.

Vízia rozvoja :

Zvýšiť ekonomický a sociálny rozvoj obce

ŠPECIFICKÉ CIELE (Priority)

Špecifický cieľ č. 1: Zlepšenie kvality životného prostredia obce

Špecifický cieľ č. 2: Zvýšenie účasti verejnosti na rozvoji obce

Špecifický cieľ č. 3: Zvýšenie návštevnosti obce

Špecifický cieľ (priorita) č. 1: Zlepšenie kvality životného prostredia obce

Zdôvodnenie:

Obec Ľubietová sa nachádza v hodnotnom prírodnom prostredí s nádherným vzhľadom krajiny. Pre zachovanie prírodného a krajinného potenciálu budúcim generáciám je potrebné venovať vyššiu pozornosť zlepšeniu kvality životného prostredia. Je potrebné zvýšiť starostlivosť nielen o zložky životného prostredia – voda, pôda, ovzdušie, horniny a biota, ale aj zabezpečiť komplexnú starostlivosť o krajinu ako celok. Na zabezpečenie tohto cieľa je nevyhnutne potrebná osвета obyvateľstva obce. V regióne chýba komplexné riešenie odpadového hospodárstva – regionálne kompostoviská a vyskytujú sa aj „čierné skládky odpadu“. Vysoký potenciál má obec aj okolité obce vo využívaní obnoviteľných zdrojov energie (drevo, štiepka, voda, pôda, biomasa, bioplyn, malé vodné elektrárne), ktoré sú riešením aj pre problémy s neobhospodarovanými TTP a drevným odpadom z lesných ekosystémov. Stav technickej a dopravnej infraštruktúry v obci je neuspokojivý. Pre ďalší rozvoj obce je nevyhnutné dobudovať a rekonštruovať technickú infraštruktúru a riešiť stav dopravnej infraštruktúry (dobudovať kanalizáciu a ČOV, rekonštrukcia vodovodu, miestne komunikácie a chodníky pre peších).

Podstatou skvalitnenia životného prostredia je skvalitnenie vzhľadu obce, verejných priestranstiev a súkromných priestorov, aby sa stali príťažlivými pre obyvateľov a návštevníkov obce. Prostredie obce potrebuje zvýšenú starostlivosť v oblasti úprav verejných priestranstiev, budovania oddychových zón, rekonštrukcií autobusových zástaviek a starostlivosti o zeleň. Do obce sú vnášané nevhodné a nepôvodné architektonické prvky a materiály, čo sa prejavuje najmä u novostavieb.

Opatrenia:

1. Zvýšiť starostlivosť o zložky životného prostredia
2. Zlepšiť stav infraštruktúry v obci
3. Zlepšiť vzhľad obce
4. Zabezpečiť starostlivosť o krajinu

Opatrenie č. 1.1. Zvýšiť starostlivosť o zložky životného prostredia

Aktivity (investície):

aktivity na komplexné riešenie odpadového hospodárstva obcí (separácia TKO – rozširovanie množstva zložiek separovaných obyvateľstvom, intenzifikácia kompostoviska)

aktivity zamerané na zamedzenie a likvidáciu „čiernych“ skládok (prevencia, kampaň, zberne, uskladňovanie a recyklácia triedeného odpadu a pod., atď.), ochrana prírodných zdrojov a hodnôt a budovanie ekologickej stability

zavádzanie technológií „čistej“ a neškodnej (na ŽP) výroby

zavádzanie využívania alternatívnych zdrojov energie a opatrení na znižovanie potreby energie (BIOMASA, BIOPLYN, solárna energia, malé vodné elektrárne, zatepl'ovanie budov atď.)

zavádzanie alternatívnych foriem likvidácie odpadových vôd (malé domové a skupinové ČOV a pod)

aktivity zamerané na zníženie hlučnosti a prašnosti štátnych, miestnych komunikácií a poľnohospodárskych družstiev (protihluková a protiprašná „zelená“ bariéra)

Opatrenie č. 1.2. Zlepšiť stav infraštruktúry v obci

Aktivity (investície):

rekonštrukcia a modernizácia existujúcej technickej infraštruktúry (vodovod, dokončenie kanalizácie, vyhľadávanie miestnych zdrojov pitnej vody, apod.)

aktivity (rekonštrukcie a budovanie) na zlepšenie dopravnej infraštruktúry – (prístup do obce, chodníky pre peších, odstavné plochy a parkoviská, miestne komunikácie a premostenia)

dobudovanie a racionalizácia verejného osvetlenia

budovanie a obnova rozvodov elektrického vedenia (zvýšenie kapacity, káblovanie do zeme, rekonštrukcie zdrojov atď.)

zabezpečenie prístupu na internet a rozvoj informačnej spoločnosti

aktivity na zlepšenie signálu TV a mobilných operátorov

zlepšenie podmienok pre požiaru bezpečnosť, (modernizácia, vybavenie a pod.)

Opatrenie č. 1.3. Zlepšiť vzhľad obce

Aktivity (investície):

zachovávanie tradičného obrazu dediny (osadnícke osídlenie, ľudová architektúra, krajina, pôvodná zeleň apod.)

obnova vzhľadu obce a podpora multifunkčného využitia obecného nehnuteľného majetku (výraz prvku, domu, ulice, verejných objektov a priestorov, siluety obce, zeleň, oplotenia, obecné úrady, kultúrne domy a pod.)

obnova kultúrnych a prírodných pamiatok (zapísaných v ÚZPF), obnova architektonických, technických pamiatok a objektov s miestnou kultúrnou hodnotou

(kaplnky, zvonice, sakrálne stavby, pamätníky, technické pamiatky, zachovanie a obnova novoobjavených archeologických lokalít – Vysoká výššinné hradisko atď.) príprava architektonických riešení verejných priestranstiev, rekonštrukcia, úprava a údržba verejných priestranstiev (detské ihriská, oddychové zóny s lavičkami, zeleň v obci)
obnova existujúcich autobusových zastávok s využitím prírodných materiálov (drevo, kameň) s viacstranným využitím (informačné tabule, tržničky, atď.),
aktivity zamerané na motiváciu pre dosiahnutie obnovy objektov bývania (bytovky, rodinné domy) – programy obnovy, súťaže, pozitívne príklady

Opatrenie č. 1.4. Zabezpečiť starostlivosť o krajinu

Aktivity (investície):

údržba a aktivity starostlivosti o krajinné prostredie (obnova lúčnych, lesných plôch a pod.)

aktivity zamerané na osvetu a výchovu obyvateľstva v oblasti starostlivosti o krajinu (prednášky, semináre, letáky ...)

obnova a následná starostlivosť o prírodné lokality (korytá potokov, prameňov, odpočívadlá, chodníky, apod.)

aktivity zamerané na protipovodňové a vodozádržné opatrenia (úpravy a regulácie potokov a vodných tokov, riešenie odvodnenia z miestnych spevnených komunikácií - rigoly, priekopy zasakovacie pásy, prehrádzky atď.)

ochrana prírodných zdrojov a hodnôt a budovanie ekologickej stability

obnova a údržba krajiny a ekologickej stability, eliminácie erózie pôd, obnova a údržba lesných komunikácií,

ochrana pred zosuvmi pôdy, monitorovanie a sanácia zosuvných území

Ukazovatele (merateľné indikátory):

- zlepšenie hodnôt kvality zložiek životného prostredia
- počet zapojených domácností do separovaného zberu
- rozsah ušetrených zdrojov na zber tuhého komunálneho odpadu
- počet zberných nádob
- počet zlikvidovaných skládok TKO
- počet zriadených plôch pre odpadové hospodárstvo
- počet realizovaných zariadení čistenia odpadových vôd
- počet zariadení na výrobu energie
- počet realizovaných krajinnoekologických opatrení
- počet jednotiek dĺžky protipovodňových úprav
- stupeň zlepšenia kvality prírodného prostredia katastra obce
- hodnota zníženia negatívnych vplyvov na zložky životného prostredia
- počet jednotiek plochy rekultivácií
- dĺžka protihlukovej „zelenej bariery
- počet km vybudovanej kanalizácie
- počet vybudovaných ČOV (obecné, domové a skupinové)
- počet napojených domácností na kanalizáciu a ČOV
- počet km zrekonštruovaného a novo - vybudovaného vodovodného potrubia
- počet km rozšírených prístupových komunikácií
- počet km vybudovaných chodníkov pre peších
- počet m² vybudovaných odstavňových plôch
- počet doplneného verejného osvetlenia

- počet rekonštruovaných premostení
- počet km rekonštruovaných miestnych komunikácií
- počet domácností pripojených na internet
- počet k internetu verejne prístupných bodov
- počet zrekonštruovaných obecných budov na budov s multifunkčným využitím (školy, obecné úrady, kultúrne domy ...)
- počet zrekonštruovaných autobusových zastávok
- počet obnovených verejných priestranstiev
- počet pripravených architektonických riešení verejných priestranstiev
- počet programov, súťaží a pozitívnych príkladov v obnove objektov bývania
- počet obnovených kultúrnych a prírodných pamiatok zapísaných v UZPF
- počet obnovených architektonických a technických pamiatok
- počet prednášok, seminárov a podujatí zameraných na životné prostredie a starostlivosť o krajinu

Oprávnení užívateľa opatrení :

pre Opatrenia č. 1.1. - obec, miestne iniciatívy, podnikatelia,

pre Opatrenia č. 1.2. - obec,

pre Opatrenia č. 1.3. - obec, vlastníci objektov, miestne iniciatívy

pre Opatrenia č. 1.4. - obec, miestne iniciatívy, podnikatelia hospodáriaci s pôdou

Špecifický cieľ (priorita) č. 2: Zvýšenie účasti verejnosti na rozvoji obce

Zdôvodnenie:

Z obyvateľov obce sa postupne vytráca lokalpatriotizmus, vzťah k obci a jej prostrediu, v ktorom žijú. Obce sa to snažia riešiť zavádzaním regionálnej výchovy do základných a materských škôl. Pre obyvateľov obce Ľubietová a celého mikroregiónu nie sú v súčasnosti vytvorené dostatočné možnosti zamestnať sa. Obyvatelia za prácou väčšinou dochádzajú a to do okresného mesta Banská Bystrica. S cieľom zapojiť obyvateľstvo obce do rozvojového a pracovného procesu, je potrebné vytvoriť podmienky a realizovať vzdelávacie a informačné aktivity za účelom zvyšovania zručností, vzdelanostnej úrovne, jazykovej zdatnosti, informovanosti o možnostiach získavania finančných prostriedkov a následne zabezpečiť podporu pri začatí podnikania, samozamestnania a pod. Všetky obce by mali viac navzájom spolupracovať a informovať sa. Mali by nadviazať intenzívnejšiu spoluprácu s miestnymi zamestnávateľmi, štátnymi lesmi a aktívnymi subjektmi pôsobiacimi v obciach a zapájať ich do rozvoja mikroregiónu.

Opatrenia:

1. **Aktivizovať ľudské zdroje pre rozvoj obce a mikroregiónu**
2. **Zlepšiť spoluprácu a zvýšiť povedomie obyvateľstva**

Opatrenie č. 2.1. Aktivizovať ľudské zdroje pre rozvoj obce a mikroregiónu

Aktivity (investície):

aktivity zamerané na zvýšenie zručností obyvateľstva obce (vzdelávacie, rekvalifikačné a motivačné programy atď.),

aktivity na podporu zlepšenia informovanosti obyvateľstva o možnostiach samozamestnania, zamestnania a o dianí v obci a mikroregióne (web, obecné noviny, rozhlas obecné tabule, informačné kampane, apod...),
podpora aktivít rozvoja činnosti spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení zameraných na podporu pozitívneho rozvoja jednotlivých oblastí života v obci (priestory, vybavenie pre činnosť, organizovanie podujatí apod.),
podpora aktivít práce s deťmi a mládežou,
podpora existujúcich a vznik nových záujmových združení a spolkov,
podpora aktivít kultúrno-spoločenského života obce,
organizovanie obecných podujatí (súťaže, futbalové turnaje, folklórne slávnosti, športové podujatia, koncerty, apod.),
aktivity na podporu rozvoja kultúrno-spoločenských podujatí,

Opatrenie č. 2.2. Zlepšiť spoluprácu a zvýšiť povedomie obyvateľstva

Aktivity (investície):

aktivity zamerané na zvýšenie miestneho povedomia a lokalpatriotizmu obyvateľstva,
aktivity zamerané na zapájanie aktívnych subjektov do činnosti obce
aktivity zamerané na zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva (venovať sa všetkým vekovým kategóriám),
podpora aktivít zameraných na začlenenie obyvateľov do občianskeho a pracovného života,
aktivity na podporu združovania zdrojov a zakladanie koordinačných združení (partnerstvá, spoločné produkty a projekty, zimná údržba, sociálna pomoc, apod.),
podpora získavania skúseností v oblasti marketingu obce (účasť na podujatiach, spolupráca, exkurzie, a i.),

Ukazovatele (merateľné indikátory):

- počet vzdelávacích, rekvalifikačných a motivačných programov
- počet vyškolených obyvateľov
- počet web stránok, obecných novín zameraných na informovanie obyvateľstva o možnostiach samozamestnania a zvyšovania zručností
- počet verejne dostupných internetových bodov v obciach
- počet výtlačkov obecných novín
- počet zriadených obecných tabúl
- počet verejných stretnutí
- počet facilitácií, prednášok
- počet zapojených občanov do dotazníkového prieskumu
- počet podporených spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení
- počet vzniknutých záujmových združení a spolkov
- počet organizovaných podujatí
- počet účastníkov na podujatiach
- počet obyvateľov zapojených do aktivít
- počet zapojených aktívnych subjektov do činnosti na veciach verejných
- počet aktivít zameraných na zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- počet vekových skupín zapojených do aktivít zameraných na zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- počet obyvateľov začlenených do občianskeho a pracovného života
- počet rozvojových dokumentov, územných plánov, koncepcií, stratégií, projektov
- počet založených partnerstiev
- počet spoločných projektov

- počet exkurzií

Oprávnení užívateľa opatrení :

pre Opatrenia č. 2.1. - obec, miestne iniciatívy v kultúre, vzdelávaní a športe

pre Opatrenia č. 2.2. - obec, miestne iniciatívy vo vzdelávaní a rozvoj

Špecifický cieľ (priorita) č. 3: Zvýšenie návštevnosti obce

Zdôvodnenie:

Bývanie je neoddeliteľnou súčasťou rozvoja obce a mikroregiónu. Je potrebné zvýšiť záujem o bývanie v obci predovšetkým pre dorastajúcu generáciu obyvateľov. K tomu je nevyhnutné dobudovanie základnej infraštruktúry, príprava pozemkov pre IBV a vysporiadanie majetko-právnych vzťahov. Je potrebné sa tiež tak ako na novú výstavbu orientovať aj na rekonštrukciu pôvodných domov za účelom bývania resp. rekreáciu s cieľom využívať pokojné „dedinské“ prostredie pre život. K tomu je nevyhnutné dobudovanie základnej technickej a sociálnej infraštruktúry. Obec má vysoký potenciál pre rozvoj podnikania v oblasti remeselnej výroby, spracovania dreva, poľnohospodárstva a cestovného ruchu. Miestne zdroje nie sú dostatočne využívané, zanikajú pôvodné remeslá využiteľné v cestovnom ruchu. Stavebný aj kultúrny potenciál obce je vzhľadom na nevysporiadané majetko-právne vzťahy často v neuspokojivom stave. Cykloturistika, pešia a náučná turistika, bežecké trate nie sú na dostačujúcej úrovni. V obci sú vybudované ubytovacie a stravovacie zariadenia len v malom množstve. Ubytovanie na súkromí prakticky neexistuje z dôvodu odmietania obyvateľstvom. Chýba turisticko-informačná kancelária obce a mikroregiónu. Informácie turistom poskytuje obecny úrad. Propagácia obce je minimálna, chýbajú obecné a mikroregionálne propagačné materiály. Sociálna starostlivosť o obyvateľov je zabezpečovaná opatrovateľskými službami.

Opatrenia:

1. **Vytvárať podmienky pre rozvoj obce**
2. **Zvýšiť atraktivitu a záujem o obec**
3. **Rozvíjať podnikanie s dôrazom na cestovný ruch**

Opatrenie č. 3.1. Vytvárať podmienky pre rozvoj obce

Aktivity (investície):

rekonštrukcia a dobudovanie prístupových miestnych komunikácií do obytných celkov (oporné múry, odvodnenie, spevnenie a pod.),
príprava stavebných pozemkov pre bývanie a územnoplánovacia príprava (majetko-právne vysporiadanie, územný plán, technická a dopravná infraštruktúra, a i.),
výstavba nových bytových domov pre mladé rodiny, príprava pre IBV,
aktivity na zlepšenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti (dobrovoľná sociálna a zdravotnícka pomoc, opatrovateľstvo a iné),
aktivity pre mobilnú pomoc lekára,
budovanie zariadení vyššej vybavenosti pre obyvateľov
budovanie zariadení pre deti predškolského veku,
budovanie zariadení pre verejnosť na podporu zachovania kvality verejného života (kultúrne stánky, knižnice, cintoríny, domy smútku a pod) s bezbariérovým prístupom,
aktivity na podporu koordinácie rozvoja a spoločné programy riadenia rozvoja (rozvojové dokumenty, územné plány, koncepcie, stratégie, projekty a iné),
obnova školských objektov a plôch s regionálnym významom

Opatrenie č. 3.2. Zvýšiť atraktivitu a záujem o obec

Aktivity (investície):

budovanie mikroregionálnej siete poznávacích trás (cyklistika, lyžovanie, korčuľovanie, turistika, beh, náučné chodníky ai.)
aktivity zamerané na údržbu a značenie všetkých existujúcich a nových trás (bežkárske trate, turistické, cyklistické, náučné ai.)
budovanie oddychových miest s prístreškami na trasách turistických, náučných chodníkov a cyklotrás
tvorba a budovanie informačného a orientačného systému v krajine pre turistov (informačná kancelária MR, poradenské služby, orientácia v obci a pod.),
budovanie a rekonštrukcie odstavných priestorov pre dopravu turistov
aktivity na zlepšenie informovanosti pre návštevníka
aktivity zamerané na propagáciu obce a mikroregiónu (propagačné materiály, web stránky o obci a mikroregióne a pod.),
aktivity na zachovanie tradícií a poznanie histórie a kultúry (pamätné izby, obecné múzeá)
aktivity na odstránenie objektov znehodnocujúcich prostredie
podpora organizácie výstav a kongresovej turistiky
nadobecné aktivity spoločnej propagácie obce a mikroregiónu (organizovanie súťaží, kongresov, výstav, podujatí, prezentácií apod.)
aktivity na zlepšenie informovanosti pre návštevníka (letáky a informačné materiály a pod.)

Opatrenie č. 3.3. Rozvíjať podnikanie s dôrazom na cestovný ruch

Aktivity (investície):

zriadenie remeselných prevádzok (drevovýroba, kamenárska výroba, výroba šindľov, stolárske a drevárske práce, spracovanie využiteľných odpadov a pod.),
budovanie výrobných prevádzok a prevádzok služieb s využitím existujúceho stavebného a iného hmotného potenciálu
budovanie komplexných priestorov zimnej turistiky
budovanie investícií na zvyšovanie atraktivity územia (prístupy k minerálnym prameňom, camping, gazdovské dvory a školy remesiel, rozhľadňa, amfiteáter a pod.)
budovanie doplnkových aktivít blízkyk strediskám zimnej turistiky
budovanie vstupných areálov do rekreačných lokalít
obnova kúpalísk, rekonštrukcia požiarnych nádrží s využitím pre cestovný ruch (kúpanie)
budovanie zariadení a prevádzok pre účely doplnkových služieb (požičovne, krajčírstva, opravovne, nákupné stredisko a pod.)
zriaďovanie služieb zábavy a obchodu s predajom výrobkov miestnej výroby
podpora budovania ubytovania na súkromí s využitím existujúceho domového fondu,
rekonštrukcie existujúcich obecných budov s viacfunkčným využitím – ubytovanie, klubovne, posilňovne a pod.,
podpora rozvoja turistických atrakcií národného až medzinárodného významu
budovanie a rekonštrukcie športovo – rekreačnej vybavenosti (kúpalisko, futbalové, volejbalové, detské a multifunkčné ihriská, kryté bazény, posilňovne, kolkárne, klziská, a pod.)

budovanie služieb turistom (ubytovanie, stravovanie, kolkárne, ihriská, fitness, požičovne športových potrieb, sociálne zariadenia, bankomaty, zmenárne a iné)
budovať atraktivity územia založené na banskej histórii a geologických danostiach (banícky skanzen, banícka cesta a iné)

Ukazovatele (merateľné indikátory):

- počet pripravených stavebných pozemkov pre bývanie
- počet nových bytových domov pre mladé rodiny
- počet nových zariadení zdravotnej starostlivosti a predaja liekov
- počet využití mobilnej pomoci lekára
- počet vybudovaných zariadení vybavenosti pre obyvateľov
- počet dobrovoľníkov v dobrovoľnej sociálnej a zdravotníckej pomoci,
- počet km siete poznávacích trás
- počet zriadených náučných chodníkov
- počet turistov prechádzajúcich náučnými chodníkmi a sieťou poznávacích trás
- počet vybudovaných oddychových miest s prístreškami
- počet informačných a orientačných panelov
- počet dobudovaných ubytovacích kapacít / počet lôžok
- počet dobudovaných stravovacích kapacít / počet stoličiek
- počet ubytovacích kapacít na súkromí / počet lôžok
- počet vydaných propagačných materiálov
- zriadená www stránka o mikroregióne / počet návštev na stránke
- počet zriadených pamätných izieb, obecných domov
- počet návštevníkov
- počet asanovaných objektov
- počet rekonštruovaných objektov
- počet m vybudovaných lyžiarskych vlekov, tratí
- počet zorganizovaných výstav a kongresov
- počet zriadených zariadení a prevádzok pre účely doplnkových služieb
- počet predaných výrobkov miestnej výroby
- počet novovzniknutých a obnovených remesiel
- počet kurzov a účastníkov

Oprávnení užívateľa opatrení :

pre Opatrenia č. 3.1. - obec, subjekty podnikajúce v službách verejnosti,
miestne iniciatívy v charite a sociálnych službách

pre Opatrenia č. 3.2. - obec, miestne iniciatívy v rozvoji a cestovnom ruchu, združenia podnikateľov

pre Opatrenia č. 3.3. - obec, podnikatelia

AKČNÉ PLÁNOVANIE

6. Akčný plán

6.1. Krátkodobé plánovanie

Plánovanie na 2-3 roky sa uskutočňuje za účelom plánovania a kumulácie vnútorných zdrojov (ľudských, materiálnych a finančných) a za účelom koordinácie a súladu s prijatými prioritami obce.

Ide o podrobný prieskum záujmov miestnych a regionálnych rozvojových aktérov a ich koordináciu v záujme skutočných potrieb a možností. Rovnako takéto plánovanie vytvára výborné predpoklady pre partnerskú spoluprácu a spoločné rozvojové projekty s vyššou uskutočniteľnosťou a trvaloudržateľnosťou. Kvalitným plánovaním je možno predchádzať nesprávnym rozhodnutiam ako aj možným stretom záujmov rôznych záujmových skupín v rozvoji obce.

Akčný plán obvykle zabezpečuje:

- Úlohy
- Personálna náročnosť
- Časová náročnosť
- Finančná náročnosť
- Zodpovednosť za realizáciu.

Akčné plánovanie sa v nasledujúcej etape vo väzbe na priority rozvoja obce bude zaoberať programovaním jednotlivých rozvojových oblastí v zmysle špecifických cieľov a opatrení na obdobie 2 – 3 roky.

VZOR PRACOVNÉHO LISTU IDENTIFIKÁCIE PROJEKTU

Krátkodobé plánovanie aktivít rozvoja v časovom horizonte 2-3 roky.

Aktivita (presné pomenovanie):
Zodpovedná osoba / organizácia
Čas realizácie, doba trvania (od-do)
Rozpis realizačných etáp (akcií) v rámci aktivity
Rozpočet (celkový náklad, rozpis podľa etáp)
Možné finančné zdroje (vlastné, národné a zahraničné zdroje)

Poznámka: Akčný plán je krátkodobý plán a je nutné ho min. 1x dvojročne vyhodnotiť a aktualizovať. Jeho význam je v plánovaní krátkodobých investícií ako záväzný podklad pre plánovanie doplnkových finančných zdrojov (vlastných, obecných, úverových a pod.)

6.2. Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2021-2030

príloha č. 1

7. Finančné zabezpečenie - Ľubietová

Odhad objemu potrebných finančných zdrojov a možnosti ich zabezpečenia pre roky 2009,2010 – **tabuľka**

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ľubietová bol schválený uznesením obecného zastupiteľstva dňa 10.12.2021, uznesením OcZ 28 - 17/2021.